

Kétféle dicsekedés

Időpont: Szentháromság utáni 11. vasárnap, 1955. augusztus 21.

Alapige: Jeremiás 9:23-24.

Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcseségével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával; Hanem azzal dicsekedjék, a ki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, a ki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem, azt mondja az Úr.

A dicsekedésről szól a mai szent lecke. A dicsekvő ember mindig ellenszenves. Ellenszenves az ember előtt, mert felfújja magát s lenézi a felebarátját. Beképzelt önértékelés trónján ül s hódolatot követel a másik embertől. Ellenszenves Isten előtt is, mert saját magának sajátítja ki s ezzel megrabolja Isten dicsőségét.

Ellenszenves, de mégis sajnálni való ember. Kihívja dicsekedésével maga ellen a másik ember ártó szándékát, mely csak az alkalmat lesi, mikor fizethet neki kamatos kamatostul vissza minden megaláztatásért, melyet tőle el kellett szenvednie. Kihívja dicsekedésével maga ellen az úgynevezett "sors"-ot is. Élettapasztalatot fejez ki a közmondás, mikor azt mondja, hogy a felfuvalkodás a bukás előhírnöke. Felfuvalkodása hamis biztonságba ringatja őt, melyet azután keserves csalódás követ. Mindennek pedig az az oka, hogy dicsekedésével kihívja maga ellen Istent, aki világosan megmondotta, hogy aki magát felmagasztalja, megaláztatik. /Lk. 18:14./

Az a fejezet, melyben Jeremiás ezt a tanítást adja, félelmetesen szemlélteti ezt az igazságot. Ebben a fejezetben Jeremiás kétségbe esik népe romlása fölött, mely felfuvalkodottságában megveti Istent, az erkölcsöt, az igazságot, szeretetet. Olyan feltartóztathatatlannak látja népe pusztulását, hogy már előre halotti sirató éneket sír fölött.

Ez azonban csak az egyik fajta dicsekedés. A próféta tud egy másik fajta dicsekedésről is. Amaz pusztulásba visz, emez az egyetlen kivezető út a pusztulásból. Ez az Istennel való dicsekedés, az Istenről való boldog áradozás, a Róla való örvendező bizonyágtétel. Ilyen volt Pál apostolnak az Úrban való dicsekedése. /I. Kor. 1:31, II. Kor. 12:1-10./ Erre szeretné rábízni Jeremiás is a népét.

Erről a kétféle dicsekedésről tanít a mai ige.

1. Mivel ne dicsekedjünk? Ez a tanítás első részlete.

"Ezt mondja az Úr – szól a próféta – : Ne dicsekedjék a bölcs az ő bölcsességével, az erős se dicsekedjék az erejével, a gazdag se dicsekedjék gazdagságával". Három helytelen dicsekedésre utal az ige: az okos fejfel, az erős ököllel és a teli zsebbel való dicsekedésre.

Helytelenül magyaráznánk az igét, ha az okos fejfel való dicsekedéstől való óvásból az emberi bölcsesség megvetését, valami kultúra és civilizáció-ellenességet olvasnánk ki. Az emberi bölcsesség Isten ajándéka, egy vonása Isten képére teremttségünknek. Ez az az eszköz, melyet Isten azért adott, hogy parancsa szerint birodalma alá tudjuk hajtani a földet. /I. Móz. 1:28./ Ezzel élni, ezt felhasználni tehát nemcsak jogunk, de kötelességünk is. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy az emberi bölcsesség erre a földre adatott. Határán a józan bölcsesség megáll, mert tudja, hogy ott a kijelentés világa kezdődik, a felfuvalkodott bölcsesség azonban elveti a kijelentést s a saját feje után indul ott is. Távcsővel akarja megtalálni a világmindenségben Istent, bonckéssel a lelket, történetfilozófiával a jövőndőt. Az ilyeneket figyelmezteti Pál, korának elismert bölcs embere: "mondom mindenkinek közöttetek, hogy feljebb ne bölcsekedjék, mint ahogy kell bölcsekedni." /Róm. 12:3./

Isten más módon is gondoskodik arról, hogy az okos fej felfuvalkodottjait megalázza. Új meg új vizsgatételeket ad fel az emberi tudománynak s ezeken a vizsgákon a "bölcs ember" sokszor elbukik. A csodálatos eredményeire büszke orvosi tudományt új meg új betegségekkel lepi meg, melyek előtt tanácstalanul áll. A rák kérdésében is már évtizedek óta nyögdecse a vizsgáztató Isten előtt a tudomány és nem tudja megadni a helyes feleletet. A csodálatos eredményeire hasonlóképp büszke fizika-tudománynak az atomhasadás feltalálásával adott annyi új leckét, hogy csak győzze az emberi ész. Ne nagyon hengegjen tehát az ember a maga tudományával, mert még mindig sok rá tartozó kérdést sem tudott megoldani, s hagyjon békét azoknak a kérdéseknek, melyekkel amúgy sem tudna megbirkózni!

Az okos fej mellett az erős ököllel is szokott dicsekedni az ember. A fizikai erő és a hatalom tekintélyt biztosít és dicsőséget ad ugyan az emberek előtt, de a mai embernek nem kell magyarázni, hogy mindez milyen múlandó. Kemény szemléltető oktatást adott Isten korunknak arról, hogy mindez a földön csak elmúlandó. Összedőlt trónok, guruló koronák, ledőlt bálványok, eltűnt vagy letűnt nagyságok, guruló fejek, rokkant atléták, megöregedett olimpiai bajnokok hosszú sora tanít: "az erős se dicsekedjék az erejével!"

A teli zseb is sokszor tárgya az emberi büszkeségnek. Az bizonyos, hogy a vagyon adhat bizonyos méltóságot, mert függetleníthet emberektől és körülményektől, s megnyithat olyan életlehetőségeket, melyek mások elől zárva vannak. Az is érthető, ha valaki bizonyos önelégültséggel tekint arra a vagyonra, amit maga szerzett... nem erkölcsileg

megkérdőjelezhető üzleti ügyeskedéssel, vagy mások kizsákmányolásával, hanem a saját orcájának verítékével. Az azonban már nehezebben magyarázható meg, hogy mire büszke az a gazdag, aki csak úgy belecsöppent valami ősi vagyomba, de amelynek megszerzésében neki személyesen semmi része sincs. Sokszor még a megtartásában sem.

A gazdagságnak azonban veszedelme is van. Függetleníthet Istentől és a mennytől is. Ezért mondja Jézus: "Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogy nem a gazdagnak az Isten országába bejutni". /Máté 19:24./

Mindettől függetlenül azonban a gazdagság nem állandó. Elúszott vagyonok, lecsúszott gazdagok tanulgatják ma ezt a leckét, s azt, hogy az egyetlen tőke a munka. A gazdag se dicsekedjék tehát az ő gazdagságával!

2. Van azonban helyes dicsekedés is. Mivel dicsekedjünk? Így felel rá az Úr: "Azzal dicsekedjék, aki dicsekedik, hogy értelmes és ismer engem, hogy én vagyok az Úr, aki kegyelmet, ítéletet és igazságot gyakorlok e földön; mert ezekben telik kedvem."

Isten ismeretével szabad és kell tehát dicsekednünk. Ez az ismeret nem hideg értelmi tudás, személytelen lecke felmondása, hanem meleg, színes élmény. Valahányszor az Ó Testámentum egy személlyel kapcsolatban ismeretről beszél, mindannyiszor nem futó ismeretséget ért alatta, hanem a legteljesebb életközösséget. Arról szabad és kell tehát beszélnünk a dicsekedés boldog elragadottságával, hogy milyenek ismertük meg Istent a saját életünkben. Nem arról van tehát szó, hogy én mit tettem Istenért és Istennel – ez öndicséret lenne – ,hanem arról, hogy mit tett Isten értem és velem. Így lesz ez a dicsekedés Isten-dicsőítés.

Meg is mondja az ige, hogy milyenek ismerhetjük meg Istent.

A hívő ember Úrnak ismeri meg Istent. Ő parancsol nekem és nem én Neki. Sőt! Rendelkezik velem s nekem nincs jogom bírálni, amit velem cselekszik. Szabad velem. Korlátozhatatlan felség. Parancsait nem köteles sem magyarázni, sem indokolni. Egyetlen indok: Én vagyok az Úr!

Megdöbbentő Isten-élmény ez a hívő életében, mely mélységesen megaláz, de ez az Úr úgy jelenik meg, mint aki kegyelmet gyakorol. Figyeld meg, hogy Isten művének felsorolásában a kegyelem gyakorlása a legelső. Mindenekelőtt és mindenek felett kegyelmet gyakorol. Úr jellegét, szuverén felségét elsősorban abban mutatja meg, hogy szabadon gyakorolja a kegyelmet. Nem engedi magát megkötni benne semmiféle feltétellel, még a saját igazságával sem.

A hívő ember úgy ismeri meg Istent, mint aki a kegyelem mellett ítéletet is gyakorol. De csak a kegyelem után! Jakab is úgy látja, hogy Istenben dicsekedik az irgalmasság az ítélet ellen. /Jak. 2:13./ Előbb mindig a kegyelmét kínálja fel s csak a kegyelem elutasítása után jön az ítélet.

A hívő ember úgy ismeri meg Istent, mint aki mindenben az igazságot, új-testamentumi nyelven az ember megigazítását, az üdvösséget munkálja. Mindennel ez a célja.

Mindez előttünk, az Új Testámentum emberei előtt még világosabb, hiszen Istent ilyennek elsősorban Krisztusban ismerhetjük meg, hiszen Őbenne lett nyilvánvalóvá Istennek kegyelmes ítélete, üdvözítő megigazítása, hozzánk való csodálatos nagy szerelme. Aki mindezt ismeri, mégpedig nemcsak úgy, hogy tudja az eszével, hanem úgy is, hogy átélte a szívével, aki hittel elfogadta, hogy Isten a bűneiért méltán megérdemelt kárhozzátó ítéletét kegyelmesen az Ő Fiára, Krisztusra rakta, s benne kegyelmesen megbocsátotta, aki így Jézus Krisztus váltsága által megigazult Isten előtt, az nem tud erről hallgatni. Az áradozó lelkesedéssel beszél arról s dicsekedik azzal, hogy mit tett érte és vele Isten kegyelme.

Dicsekedsz-e te valamivel? Ne gondold, hogy rendben vagy, ha semmivel sem dicsekszel, hanem szerényen és alázatosan meghúzó magad az emberek között az utolsó helyen! Nemcsak akkor nincs rendben a dolgod, ha helytelenül dicsekedsz okos fejeddel, kemény öklöddel, vagy teli zsebeddel, hanem akkor is baj van, ha nem tudsz dicsekedni azzal, amit Isten tett érted. Tanulj meg dicsekedni úgy, hogy abból Istenre szálljon dicsőség! Ámen.